

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 564/2021-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Tost 3/2021 z 3. februára 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 12. apríla 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj čl. 4 ods. 2 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „protokol“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 3 Tost 3/2021 z 3. februára 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“). Sťažovateľ navrhuje zrušiť napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Sťažovateľ si uplatňuje aj náhradu trov právneho zastúpenia a žiada o ustanovenie obhajcu v konaní pred ústavným súdom, pretože sa nachádza vo výkone trestu odňatia slobody a nemá dostatočné finančné prostriedky. Podaním doručeným 27. mája 2021 sťažovateľ doložil ďalšie listinné dôkazy, ktoré nepriložil k svojej ústavnej sťažnosti.

2. Z ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva nasledujúci stav vecí:

Špecializovaný trestný súd (ďalej len „špecializovaný súd“) uznesením č. k. BB-3Nt/5/2019 z 3. novembra 2020 zamietol podľa § 399 ods. 2 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania, ktoré bolo vedené na prvostupňovom súde po sp. zn. PK-1T/1/2012 proti sťažovateľovi pre obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy spáchaný v spolupáchateľstve (odsudzujúci rozsudok nadobudol právoplatnosť 20. novembra 2013). Proti predmetnému uzneseniu špecializovaného súdu z 3. novembra 2020 podal sťažovateľ sťažnosť, ktorá bola napadnutým uznesením najvyššieho súdu podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietnutá.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ vo svojom návrhu na povolenie obnovy konania navrhoval vypočúť viacerých nových svedkov, navrhoval vykonanie znaleckých posudkov a poukazoval na podľa neho podstatné chyby v predchádzajúcom konaní. Vo svojej ústavnej sťažnosti sťažovateľ uvádza, že práve pochybenia konajúcich súdov v pôvodnom trestnom konaní je potrebné považovať za skutočnosti súdu skôr neznáme, ktoré predstavujú zákonnú podmienku obnovy konania. Toto tvrdenie založil na myšlienkovej konštrukcii, že ak sa konajúci sudca dopúšťa chyby, tak predsa nemá vedomosť o tom, že robí chybu, a preto takéto pochybenie spadá do rámca „skutočností súdu skôr neznámych“.

4. Sťažovateľ ďalej vytýka súdom rozhodujúcim o obnove konania, že nevypočuli ním navrhovaného svedka [REDAKOVANÉ], pričom ho mali považovať za nedôveryhodného. Podľa sťažovateľa si takto súdy rozhodujúce o jeho návrhu na obnovu konania prisvojili právomoc vykonávať hodnotenie dôkazu, ktoré svedčí súdu rozhodujúcemu o vine a treste. Vo vzťahu k ďalším svedkom spochybňuje konštatovanie, že svedkovia [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] boli už vypočutí v pôvodnom konaní.

5. Za hlavné a najdôležitejšie pochybenie v pôvodnom konaní (ktoré sťažovateľ považuje za skutočnosť súdu skôr neznámu) považuje sťažovateľ okolnosť, že jeho spoluobvinený vydal orgánom činným v trestnom konaní hlavný dôkaz proti sebe aj sťažovateľovi (telo poškodeného) v čase, keď bol v procesnom postavení svedka a nemal ani advokáta. Sťažovateľ preto tvrdí, že orgány činné v trestnom konaní vlastne ľst'ou nútili jeho spoluobvineného svedčiť proti sebe samému (a aj sťažovateľovi ako jeho spolupáchateľovi, pozn.). Až následne im bolo vznesené obvinenie – 31 hodín po ich zadržaní. Sťažovateľ preto považuje všetky úkony urobené pred vznesením obvinenia za nezákonné. Na základe tohto predpokladu sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti tvrdí, že všetky dôkazy vykonané v pôvodnom trestnom konaní boli nezákonné, pretože vychádzali z priznania jeho spoluobvineného.

6. Sťažovateľ ďalej vo svojej ústavnej sťažnosti obšírne spochybňoval závery súdov v pôvodnom konaní. Vo vzťahu k výpovediam svojho spoluobvineného sťažovateľ zdôraznil, že ho mal požiadať o pomoc, resp. aby udrel poškodeného. Sťažovateľ teda tvrdí, že nežiadal svojho spoluobvineného, aby poškodeného udrel do hlavy s cieľom ho usmrtiť. Týmto spochybňuje svoju vinu, ako aj skutkový stav ustálený konajúcimi súdmi v pôvodnom trestnom konaní

7. Už uvedené okolnosti podľa sťažovateľa preukazujú porušenie ním označených práv.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru), ako aj práva nebyť opakovane súdený alebo trestaný (čl. 4 ods. 2 protokolu) napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

9. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

10. Ústavný súd najprv k namietanému porušeniu čl. 4 ods. 2 protokolu konštatuje, že tento článok upravuje všeobecnú, technickú výnimku so zásady nebyť opakovane súdený v prípade obnovy konania podľa právnych predpisov príslušného štátu. Nemá teda nič spoločné s posudzovaním konkrétnych zákonných podmienok relevantných pre povolenie obnovy konania.

11. Vo vzťahu k myšlienkovej konštrukcii sťažovateľa, že chyby v pôvodnom konaní treba považovať za skutočnosti súdu predtým neznáme, ústavný súd uvádza, že táto trpí fundamentálnymi logickými nedostatkami. V prvom rade, to, čo považuje sťažovateľ za pochybenia v pôvodnom trestnom konaní, konajúce súdy za pochybenia nepovažovali a nepovažujú. Uvedené vyplýva z rozhodnutí odvolacieho súdu a dovolacieho súdu v pôvodnom konaní. Dokonca aj z rozhodnutia ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľa, ktorou napádal rozhodnutie dovolacieho súdu (IV. ÚS 191/2018). Najvyšší súd v napadnutom uznesení k tomuto správne poukázal na stabilnú judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej právo na spravodlivý proces neznamena povinnosť všeobecného súdu stotožniť sa s právnymi názormi sťažovateľa. Inými slovami, súd neporuší žiadne práva strany v konaní, ak si neosvojí ňou navrhovaný spôsob hodnotenia vykonaných dôkazov a ak sa neriadi jej výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov (III. ÚS 339/08, II. ÚS 197/07, II. ÚS 78/05, IV. ÚS 252/04). V druhom rade, ťažko možno okolnosti uvádzané sťažovateľom považovať v konaní o obnove konania za skutočnosti predtým neznáme, keď na nich sťažovateľ poukazoval počas celého pôvodného konania a konajúce súdy sa s týmito jeho námietkami v pôvodnom konaní adekvátnym spôsobom vysporiadali. Napokon ústavný súd na doplnenie situácie dodáva, že sťažovateľov spoluobvinený vypovedal aj na hlavnom pojednávaní o podstatných skutočnostiach zhodne ako v prípravnom konaní (strany 16 a 17 rozsudku špecializovaného súdu č. k. PK-1T/1/2012-1462 z 21. augusta 2013).

12. K sťažovateľom navrhovanému vypočutiu svedka [REDAKOVANÉ] najvyšší súd v napadnutom uznesení poukázal, že sťažovateľ okrem mena prezývky a štátu pôvodu tohto svedka bližšie neidentifikoval. Tiež poukázal na okolnosť, že sťažovateľ v návrhu na povolenie obnovy konania z 18. novembra 2019 nenavrhol doplniť dokazovanie o výsluch svedka [REDAKOVANÉ]. Uvedený návrh uviedol až na verejnom zasadnutí 3. novembra 2020 do zápisnice. Špecializovaný súd v uznesení č. k. BB-3Nt/5/2019 z 3. novembra 2020 tento návrh obvineného, ako aj ostatné navrhované dôkazy odmietol vykonať z dôvodu, že nešlo o dôkazy, ktoré by mohli priniesť iné, nové skutkové zistenia súdu oproti pôvodným zisteniam, ktoré by následne viedli k inému výroku o treste. Ústavný súd zároveň poukazuje na odôvodnenie predmetného rozhodnutia

špecializovaného súdu, podľa ktorého: „*Výsluch bližšie neoznačeného svedka [REDAKOVANÉ], ktorý si dokonca mal pýtať za svedectvo peniaze, nepovažoval súd za relevantný dôkaz, lebo o takomto svedkovi možno mať už od začiatku vážne pochybnosti, keď si pýta úplatu za to, aby vypovedal o niečom, čo údajne mal len počuť.*“ Ďalší sťažovateľom navrhovaní svedkovia ([REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]) mali počuť iba to, ako si tento [REDAKOVANÉ] mal pýtať od sťažovateľa peniaze za svedectvo. Najvyšší súd teda v napadnutom uznesení uzavrel, že väčšina sťažovateľom navrhovaných svedkov bola v pôvodnom konaní vypočutá a potenciálne svedectvo nešpecifikovaného svedka [REDAKOVANÉ] nemohlo byť rozhodujúce pre rozhodnutie o povolení obnovy konania.

13. Ústavný súd konštatuje, že závery najvyššieho súdu (ako aj špecializovaného súdu rozhodujúceho o návrhu na povolenie obnovy konania v prvom stupni, pozn.) sú úplne logické a zrozumiteľné a ústavný súd sa s nimi plne stotožňuje. Ústavný súd dodáva, že najvyšší súd v napadnutom uznesení výslovne neuviedol, že ním navrhovaní svedkovia [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] boli vypočutí v pôvodnom konaní. Uviedol, že väčšina sťažovateľom navrhovaných svedkov bola vypočutá v pôvodnom konaní. Títo dvaja svedkovia súviseli so sťažovateľom navrhovaným svedectvom svedka [REDAKOVANÉ] a s týmto sa súdy adekvátne vysporiadali, čo bolo opísané v predošlom bode. Ústavný súd súhlasí, že ak niekto navrhuje vypočuť nešpecifikovaného svedka, ktorý sa mal ponúknuť, že za odplatu bude vypovedať v jeho prospech – takýto postup je jednoznačne nedôveryhodný a sám osebe nemôže byť podkladom na povolenie obnovy konania.

14. Napokon ďalšími námietkami sťažovateľa, ktorými sťažovateľ spochybňoval skutkové závery všeobecných súdov z pôvodného konania, sa ústavný súd už bližšie nezaoberal, pretože žiadnym spôsobom nesúviseli s napadnutým uznesením najvyššieho súdu, resp. rozhodovaním o povolení obnovy konania vo všeobecnosti, t. j. nesúviseli s tým, čo bolo predmetom ústavnej sťažnosti sťažovateľa.

15. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

16. Pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a označenými právami ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú (bod 1 výroku rozhodnutia).

17. Vzhľadom na absenciu právneho zastúpenia sťažovateľa a s tým súvisiacu žiadosť sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom pristúpil ústavný súd v rámci ústavného prieskumu k preskúmaniu toho, či ústavná sťažnosť sťažovateľa nie je oneskorená, zjavne neopodstatnená, resp. či ústavný súd má právomoc ju preskúmať, keďže jednou z podmienok, ktorých splnenie je nevyhnutným predpokladom na to, aby ústavný súd mohol ustanoviť právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, je to, že nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

18. Povedané inak, na to, aby ústavný súd mohol rozhodnúť o ustanovení právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, musí najprv zistiť, či sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak okrem iného je daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie a ústavná sťažnosť nie je oneskorená ani zjavne neopodstatnená.

19. Ak teda ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia zistí, že v danom prípade ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená, znamená to, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda to znamená, že nie je splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Keďže ústavný súd odmieta ústavnú sťažnosť sťažovateľa z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, je preto zrejmé, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 631/2017, I. ÚS 252/2019).

20. Pretože nebol splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd nevyhovel (bod 2 výroku rozhodnutia).

21. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa, ako ich špecifikoval v petite svojej ústavnej sťažnosti (zrušenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ako aj náhrada trov právneho zastúpenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2021

Libor Duľa
predseda senátu